

“We werken concreet en praktisch samen met het vo en hbo. Die insteek vergroot de impact van onze onderzoeken”

Dr. Kariene Mittendorff over diverse onderzoeksprojecten binnen vo en hbo:

Dr. Kariene Mittendorff is associate lector Studieloopbaanbegeleiding bij Saxion Hogescholen. Zij was projectleider van het onderzoeksproject in het vo getiteld ‘Talentgerichte loopbaangesprekken met passie voor techniek’. Inmiddels zet zij dit vo-onderzoek voort in het hbo onder de titel ‘Talentgerichte loopbaanbegeleiding en reflectie binnen technische hbo-opleidingen’. Van beide onderzoeken is de impact inmiddels tastbaar en aantoonbaar: “Dat komt omdat wij de schoolpraktijk heel praktisch en resultaatgericht bij onze onderzoeken betrekken. We onderzoeken en ontwikkelen sámen. Dat zien we terug in hoe de opbrengsten vervolgens hun eigen leven gaan leiden.” De beide onderzoeken in het vo en hbo passen samen naadloos in het concept van de doorlopende leerlijn.

“Samen met docenten hebben we gewerkt aan het ontwerpen van een betere loopbaanoriëntatie en begeleiding in de praktijk”

In het project ‘Talentgerichte loopbaangesprekken met passie voor techniek’ werkte het onderzoeksteam met mentoren en decanen van vo-scholen aan het ontwerpen van een methodiek voor het voeren van loopbaangesprekken met leerlingen. Kariene: “Onderzocht is hoe we deze loopbaangesprekken een betere plek kunnen geven binnen de school en hoe we collega’s kunnen professionaliseren in het voeren van deze gesprekken.”

Praktische samenwerking met werkveld

Kariene: “We hebben niet alleen onderzoek gedaan. Als werkgroep vanuit TechYourFuture/Saxion, die dit project heeft uitgevoerd, zijn wij twee jaar lang óm de twee weken op de scholen geweest waarmee wij samen ontwikkelden. Met hen hebben we gewerkt aan het ontwerpen van een betere loopbaanoriëntatie en begeleiding in de praktijk. Terwijl wij hiermee met de docenten aan de slag waren, hebben we deze eveneens geprofessionaliseerd in het voeren van loopbaangesprekken. Samen met hen hebben we een training gemaakt om die loopbaangesprekken te voeren met studenten en dit eveneens te ontwikkelen voor hun collega-docenten. Feitelijk hebben we met de scholen een training gebouwd waarbinnen zij deze training ook zelf kunnen geven aan collega’s. Aan het begin van dit project hebben we niet echt bewust ingezet op dit train-de-trainer principe, dit is min of meer spontaan ontstaan. Inmiddels, nu twee jaar later, geven deze docenten deze training ook op een andere vo-school, een prachtig gegeven!”

Voortzetting onderzoek in hbo

Daarnaast is Kariene in 2017/2018 gestart met een soortgelijk onderzoek naar talentontwikkeling, loopbaanbegeleiding en reflectie in het technisch hbo: “De doorwerking van het eerdere project vind je ook deels terug in het nieuwe project. We zien namelijk dat dezelfde problematiek ook in het hbo speelt. We

komen erachter dat technische studenten die we opleiden en die de arbeidsmarkt betreden, vervolgens uitvallen oftewel uiteindelijk verdwijnen van de technische arbeidsmarkt. Onderzoek laat zien dat zij meer bagage nodig hebben dan puur en alleen de vakkennis en vaardigheden die zij tijdens hun opleiding leren. Blijkbaar hebben ook deze hbo-studenten het nodig om meer te leren over zichzelf. Waarom maken zij bepaalde keuzes? Waarom kiezen zij voor een bepaald bedrijf? Wezenlijke vragen die horen bij de identiteitsontwikkeling van technische studenten.”

Kwalificatie maar ook: socialisatie

Ook in het hbo-onderwijs gaat het niet alleen meer over kwalificatie, maar net zo goed over socialisatie, benadrukt Kariene: “Sterker nog: dit proces van vragen stellen rondom de identiteit houdt niet op ná de feitelijke studiekeuze, het gaat door in het mbo, hbo en ook wo. In ons nieuwe onderzoeksproject proberen we die persoonlijke ontwikkeling van studenten te verbeteren binnen de technische opleidingen van het Saxion. De kernvraag? Hoe kun je studenten beter begeleiden bij het maken van keuzes die passen bij hun eigen interesses, talenten en ambities zodat ze een stevigere professionele identiteit ontwikkelen. Ook hier werken we concreet samen met de betrokken hbo-scholen.”

Eerst context en behoeften in kaart gebracht

In de periode oktober 2017- maart 2018 hebben Kariene en haar collega-onderzoekers van TechYourFuture de context en behoeften met betrekking tot talentgerichte loopbaanbegeleiding en reflectie van technische studenten en docenten in kaart gebracht. Kariene: "Uit het onderzoek blijkt dat studenten wel degelijk het nut zien van reflectie en loopbaanbegeleiding, maar niet tevreden zijn over hoe deze activiteiten nu worden vormgegeven. Ook docenten zien het nut van loopbaanbegeleiding en het belang om te reflecteren, maar weten niet altijd hoe ze dat moeten begeleiden, ook door hun drukke agenda." Studenten gaven aan behoefte te hebben aan onder andere meer reflectie in gespreksvorm met bijvoorbeeld de SLB'er, meer aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en betere begeleiding bij belangrijke keuzemomenten. De resultaten zijn, samen met een reeks aanbevelingen, samengevat in een rapport. Dit is terug te lezen op de website van TechYourFuture. Inmiddels merken Kariene en haar onderzoekers ook op landelijke schaal interesse vanuit het onderwijs voor de praktische inzetbare instrumenten die zij met haar onderzoek ontwikkelt.

Vervolg pilot studie 'Succesfactoren gericht op verbetering reflectie'

In een vervolg pilot studie 'Succesfactoren gericht op verbetering reflectie' die 1 september 2018 van start gegaan is, worden bij drie technische opleidingen van Saxion pilots ingezet om samen met de onderwijsteams de aanbevelingen uit de voorverkenning in praktijk te brengen. Kariene: "Door middel van case-onderzoek brengen wij de succesfactoren van deze pilots in kaart. We gaan een groter vervolgproject aanvragen en voorbereiden waarin wij met verschillende technische opleidingen aan de slag gaan om reflectie (en daarmee de professionele loopbaanontwikkeling van studenten) in het onderwijs te verbeteren." Het is de bedoeling dat in dit vervolgproject zowel technische opleidingen van Saxion als Windesheim participeren.

Geslaagd praktijkvoorbeeld: collegetour

Kariene: "We zijn nu bezig met het onderzoeken van een aantal pilots, één daarvan gaat over een nieuwe module binnen de opleiding civiele techniek. In die opleiding is een nieuwe module in het curriculum geplaatst, specifiek gericht op loopbaanontwikkeling. Bijzonder is dat deze opleiding in leerjaar twee studenten heel gericht voorbereidt op de technische arbeidsmarkt. Hoe? Door een collegetour

te organiseren waarbij verschillende professionals uit het werkveld van civiele techniek langskomen. Studenten kunnen hen vragen stellen om erachter te komen welke beroepsrollen zij precies hebben. Vervolgens kunnen deze studenten zelf beoordelen of die rollen wel of niet bij hen passen. Daarnaast krijgen zij meerdere reflectieopdrachten om beter na te denken over waar zij eigenlijk in dit technische veld naartoe willen. Wat mooi is, vind ik, is dat deze module het hoogste scoorde in de evaluatie, zelfs ten opzichte van de andere technische modules die zij volgden. Ik heb een aantal van deze studenten geïnterviewd en ze zijn heel enthousiast over het feit dat zij daarin worden begeleid. Dit geslaagde praktijkvoorbeeld heeft mij verder gesterkt in het idee dat we hier écht iets mee moeten."